

Nr 87.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Skövde m. m.; given Stockholms slott den 17 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 17 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEULING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Rosén följande:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 november 1925 anförde Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott, att landstinget hade under övertvägande att utbygga vissa lasarett samt att uppmärksamheten därvid kommit att riktas på möjligheten att genom utbyggnad av garnisonssjukhuset i Skövde bereda vård därstädes åt civila sjuka i större utsträckning, än som för det dåvarande kunde ske. För detta spörsmåls närmare utredning hemställde förvaltningsutskottet, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse att uppgöra ritningar och kostnadsförslag beträffande för ändamålet nödvändiga nybyggnads- och ändringsarbeten vid nämnda garnisonssjukhus. Sedan i anledning härav vederbörande myndigheter

hörts i ärendet, uppdrog Kungl. Maj:t genom brev den 15 januari 1926 åt fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen att i samråd med förvaltningsutskottet uppgöra och inkomma med ritningar och kostnadsförslag till ifrågakvarande nybyggnads- och ändringsarbeten.

Härefter har frågan, enligt vad arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse upp-lyst, utvecklats sålunda.

Vid Skaraborgs läns landstings lagtima möte år 1926 hade ett utarbetat förslag till utvidgning av garnisonssjukhuset varit framlagt till prövning, men hade detta förslag av kostnadsskäl förfallit. På föranstaltande av förvaltningsutskottet hade emellertid frågan sedermera upptagits till fortsatt behandling. Den 21 februari 1927 hade sålunda inför sjukvårdsstyrelsen sammankommit delegerade från landstinget samt en representant för Skövde stad, och hade därvid meddelats, att man från landstingets sida allt fortfarande önskade få till stånd en utvidgning av garnisonssjukhuset för att därigenom bereda ökade möjligheter till vård av civila sjuka från länet, men att denna utvidgning borde hava mindre omfattning, än vad det tidigare förslaget avsett, och således medföra mindre kostnader för landstinget. Utvidgningen borde begränsas till ernående av större antal sängplatser, röntgenavdelning, badavdelning och vissa bilokaler, men däremot icke omfatta några specialavdelningar. Skisser till en utvidgning av sjukhuset enligt detta program hade förelegat vid sammankomsten, ävensom en beräkning av kostnaderna för en utvidgning enligt dessa skisser, slutande å ett belopp av 200,000 kronor.

Under överläggningen om detta förslag hade representanten för Skövde stad framhållit såsom önskvärt, dels att särskild köksavdelning anordnades inom sjukhuset, dels ock att sjukvård kunde i möjligaste mån bedrivas även under pågående ombyggnadsarbeten, något som vid en ombyggnad enligt de först uppgjorda skisserna icke låte sig göra. På uppdrag av stadsfullmäktige i Skövde hade härefter arkitekten därstädes A. F. Neuendorff uppgjort nya skisser, med beaktande av de sålunda angivna önskemålen från stadens sida, och hade kostnaderna för en ombyggnad enligt dessa skisser av Neuendorff beräknats uppgå till 230,000 kronor.

Vid granskning inom fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen av de nya skisserna hade i de uppgjorda planerna påvisats en del olägenheter, vilka vore av den art, att de borde avhjälpas. Sedermera företedda omarbetade skisser hade befunnits vara sådana, att de kunde av fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen i princip godtagas. Kostnaderna för tillbyggnads- och ändringsarbetena beräknades emellertid nu betinga ytterligare 25,000 kronor, varigenom slutsumman för dessa arbeten komme att uppgå till 255,000 kronor.

I skrivelse till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse den 4 oktober 1927 anmälde Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott, att landstinget genom beslut vid 1927 års lagtima möte förbundit sig att för tillbyggnad och modernisering av garnisonssjukhuset i Skövde i huvudsaklig överensstämmelse med de föreliggande omarbetade skissritningarna, avseende sålunda även

inredandet av särskild köksavdelning, ställa till sjukvårdsstyrelsens förfogande i ett för allt — utan förbindelse att därutöver bidra till den ökade utrustning av sjukhuset, som kunde bli en följd av utvidgningen — ett belopp av 230,000 kronor. I denna summa ingår, enligt vad av landstingets protokoll i ärendet inhämtas, bidrag av staden Skövde med 80,000 kronor. Av landstingsmedel skulle alltså för ändamålet komma att gäldas ett belopp av 150,000 kronor.

Landstingets beslut innebär vidare bemyndigande för förvaltningsutskottet att med vederbörande myndigheter träffa överenskommelse angående vård av civila patienter å garnisonssjukhuset i Skövde i huvudsaklig överensstämmelse med ett härutinnan framlagt förslag till avtal; nämnda avtal torde få fogas såsom bilaga (Bil. A) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 november 1927 hava *arméförvaltningens fortifikations-, intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse* överlämnat handlingarna i ärendet samt därvid anfört i huvudsak följande.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse hade tidigare framhållit, att mycket stora fördelar stode att vinna för försvaret genom den ifrågasatta utbyggnaden av sjukhuset. Det ökade antalet platser därstädes och den specialbehandling i flera av läkarkonstens grenar, den garanti således, som däruti låge för ingående diagnos och behandling av ett flertal olika sjukdomar inom armén, skulle bli till stort gagn. Det syntes därför vara fullt berättigat att ifrågasätta, att kronan bidroge till ernåendet härav.

Det förslag, som nu förelåge, avsåge en utvidgning av sjukhuset, som i sängantal uttryckt innebure en ökning med 17 sängar, eller från 35 till 52. Från andra synpunkter omfattade förslaget jämväl för försvarsväsendets intressen avsevärda och ytterligare fördelar.

Om än för den militära sjukvården i fred sjukhuset för närvarande erbjöde tillräckliga vårdutrymmen, förefunnes i fråga om sådana anordningar, som underlättade sjukvårdsarbetet, såsom lämpliga bilokaler, fullständig röntgen m. m., påtagliga brister. Såsom en sådan brist måste man även beteckna det förhållandet, att sjukhuset saknade eget kök och att operationsavdelningen vore förlagd i en annan byggnad, varför patienterna måste transporteras över gården till och från operationerna, ett förhållande, som kunde medföra olägenheter och i varje fall från de vårdades och deras anhörigas sida betraktades såsom i viss mån riskabelt. Genom det föreliggande förslaget bleve dessa särskilt framträdande olägenheter undanröjda. Att sjukhuset efter dess utbyggnad skulle kunna bereda väsentligt förbättrad vård även för de militära sjuka under för dessas liv och hälsa mera betryggande former, torde få anses uppenbart. Än mera bleve detta fallet genom den större utsikt till erhållande jämväl framdeles av mycket väl kvalificerade läkare vid garnisons-sjukhuset, som öppnades genom de förbättrade anordningarna. Att överhuvudtaget det samarbete mellan militär och civil sjukhusvård, vilket nu sedan åtskilliga år ägde rum flerstädes i vårt land, bidragit till att öka förtroendet för den militära sjukvården, syntes icke kunna jävas. På sålunda anförda skäl hade sjukvårdsstyrelsen ansett angeläget att biträda det förslag till utvidgning av sjukhuset, som nu förelåge.

I ärendet föreliggande ritningar, arbetsbeskrivning och kostnadsberäkningar utvisade, att kostnaderna för den nu ifrågasatta ombyggnaden beräknades uppgå till 255,000 kronor.

Arkitekten hos fortifikationsdepartementet E. Josephson hade beträffande ritningarna anført, att dessa kunde under vissa villkor godkännas. Vad anginge kostnadsberäkningen, hade Josephson förutsatt, att arkitekten Neuen-dorff borde äga den kännedom om arbets- och materialpriser i Skövde, att den beräknade summan borde kunna antagas vara tillräcklig. Vid den granskning, som sjukvårdsstyrelsen vidare företagit av ritningarna, hade i huvudsak intet varit att erinra. Ritningarna innefattade dels en utbyggnad och påbyggnad av nuvarande sjukpaviljong, dels sådana ändringsarbeten i nuvarande administrationsbyggnaden, att densamma kunde användas såväl för sjukvisitation och vård av lättare sjukdomsfall för trängkåren som ock till bostäder åt viss sjukvårdspersonal. Nuvarande sjukpaviljongen skulle efter ombyggnaden komma att omfatta:

- i källarvåningen: pannrum, köksavdelning och badavdelning;
- i våningen 1 tr.: vaktrum, expeditions- och mottagningsavdelning samt en sjukavdelning med tillhörande bilokaler för 26 patienter;
- i våningen 2 tr.: röntgenavdelning samt en sjukavdelning likaledes för 26 patienter;
- i våningen 3 tr.: operationsavdelning och bostäder för sjukvårds- och ekonomipersonal.

Såsom av landstingets beslut framginge, hade landstinget för sjukhusets ombyggnad anvisat 230,000 kronor. Detta belopp avsåge allenast själva ombyggnadsarbetena. Vid de förhandlingar, som förts med förvaltningsutskottet, hade sjukvårdsstyrelsen utgått från att kronan borde av skäl, vilka ovan anförts, bidra till utökningen av garnisonssjukhusets verksamhet, men hade sjukvårdsstyrelsen ansett, att kronans bidrag kunde begränsas till den utrustning med inventarier, instrument m. m., som vore behöflig för driften å sjukhuset. Då det emellertid hade visat sig, att kostnaderna för byggnadsarbetena komme att överstiga den summa, förvaltningsutskottet ansett sig kunna hos landstinget tillstyrka eller 230,000 kronor, hade fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen förklarat sig kunna tillstyrka ett anslag från kronan, belöpande sig till skillnaden mellan 255,000 och 230,000 kronor, eller 25,000 kronor. Beträffande kostnaderna för köksinredning, möbler och övriga inventarier samt för röntgen hade det synt skäligt, att kronan åtog sig dessa, så mycket mera som sjukhuset givetvis alltså kom att förvaltas såsom en anstalt under försvarsväsendet. De fördelar, som stode att vinna genom den ifrågasatta utvidgningen, syntes förvisso motivera, att statsverket åtog sig den engångskostnad, som skulle uppstå genom här omförd anskaffning. Kostnaden för densamma kunde för närvarande icke med säkerhet beräknas. En del inventarier torde nämligen kunna erhållas från indragna truppförband, men approximativt beräkning torde kostnaden uppgå till omkring 75,000 kronor.

Landstinget hade formulerat sitt beslut så, att 230,000 kronor ställdes till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens förfogande. Detta beslut syntes böra fattas så, att det ifrågavarande beloppet ställdes till Kungl. Maj:ts och kronans förfogande för ombyggnad av garnisonssjukhuset i Skövde under förutsättning, att kronan i sin ordning förbunde sig att för samma ändamål anvisa visst belopp, nämligen 25,000 kronor.

Landstinget syntes förutsätta, att utförandet av ombyggnadsarbetet skulle omhänderhavas av kronan, och att således Kungl. Maj:t skulle komma att anbefalla arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse att låta utföra arbetet för kronans räkning. Det kunde visserligen förefalla naturligt, att kronan utförde eller låte utföra sådana arbeten, som gällde kronans egna byggnader även i sådana fall, då kronan icke helt eller ens till väsentlig del bekostade arbetet.

I förevarande fall syntes detta förfaringssätt emellertid icke kunna förordas. Landstingets beslut vore fattat under den förutsättningen, att det anslagna beloppet skulle utgöra ett bidrag från landstingets sida i ett för allt. Därav skulle följa, att om kronan åtog sig byggnadsarbetena men fullbordandet av desamma ej skulle kunna låta sig göra för de av kronan och landstinget beviljade medlen beroende antingen på, att de uppgjorda kalkylerna komme att visa sig felaktiga eller att byggnadskostnaderna av andra orsaker komme att stiga över de beräknade, kronan skulle nödgas anslå för ändamålet ytterligare behövliga medel.

Byggnadsarbetena måste därför utföras genom landstingets försorg eller, efter överenskommelse mellan landstinget och Skövde stad, av staden. Fog härför syntes ytterligare förefinnas däruti, att landstingets andel i ombyggnaden representerade ej mindre än ungefär $\frac{9}{10}$ av totalkostnaden. Än vidare komme härtill, att de ritningar och de kostnadsberäkningar, enligt vilka ombyggnaderna skulle komma att verkställas, vore uppgjorda av arkitekt i Skövde, således av en på platsen boende person. Det syntes därför kunna förutsättas, att det bleve till fördel, om ledningen och övervakandet av byggnadsarbetet anförtroddes åt någon på platsen boende sakkunnig. Landstingets intressen syntes härigenom jämväl kunna fullt bevakas och tillgodoses.

Vid det förhållandet, att fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen, såsom ovan framhållits, granskat såväl ritningar som arbetsbeskrivning och i huvudsak icke haft något att däremot erinra, syntes från kronans sida endast erfordras, att fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen under arbetets gång skulle äga att inspektera arbetena och därvid lämna erforderliga anvisningar eller föreskrifter. Departementet och styrelsen finge i detta sammanhang jämväl framhålla såsom ofrånkomligt, att de byggnader, i vilka ändringsarbeten utfördes, under pågående arbete hölles brandförsäkrade genom landstingets försorg.

Departementen och sjukvårdsstyrelsen överginge härefter till att uttala sig beträffande det upprättade preliminära avtalet angående vård av civila personer å sjukhuset och därmed sammanhängande förhållanden.

Genom brev den 10 juli 1909 hade Kungl. Maj:t medgivit, att å garnisonssjukhuset i Skövde finge mottagas och vårdas civila manliga patienter. Genom brev den 14 januari 1921 hade Kungl. Maj:t sedermera medgivit, att denna rätt finge utsträckas till att omfatta jämväl kvinnor och barn. Vidare hade Kungl. Maj:t den 27 april 1923 fastställt reglemente för garnisonssjukhuset i Skövde (S. F. nr 85). Slutligen hade Kungl. Maj:t genom ovannämnda brev den 14 januari 1921 fastställt grunderna för den ersättning, som skulle erläggas av civila patienter, ävensom bemyndigat arméförvaltningen att ej mindre utfärda övriga erforderliga bestämmelser rörande ersättning för sjukvård, än även med Skaraborgs läns landsting träffa närmare överenskommelse angående gottgörelse åt vederbörande läkare. Jämlikt detta bemyndigande hade mellan arméförvaltningens vederbörande departement och sjukvårdsstyrelse samt Skaraborgs läns landsting den 10 april 1923 träffats avtal angående villkor för vård m. m. av civila sjuka, tillhörande Skaraborgs län, vilka intagits å garnisonssjukhuset i Skövde. I nämnda avtal hade kronan icke åtagit sig andra förpliktelser gent emot landstinget, än att kronan ombesörjde vård och underhåll av de å sjukhuset intagna civila patienterna, därvid landstinget ägde att genom utsedda representanter taga del av de beräkningar, vilka låge till grund för den ersättning, som jämlikt brevet den 14 januari 1921 skulle erläggas för vård och underhåll.

Då fråga uppstått om en utvidgning av garnisonssjukhuset, vilken utvidgning i huvudsak skulle bekostas av Skaraborgs läns landsting, utan att därigenom någon som helst förändring skulle inträda i fråga om kronans äganderätt till sjukhuset jämte blivande tillbyggnad, hade emellertid samtidigt ifrågasatts såsom en rätt naturlig konsekvens, att landstinget skulle erhålla viss medbestämmanderätt beträffande sjukhusets förvaltning. Efter förhandlingar rörande denna och övriga frågor angående sjukhusets organisation efter verkställd ombyggnad hade upprättats ett preliminärt avtal (se Bil. A) — avsett att i behörig tid underställas Kungl. Maj:t för godkännande — angående vård av civila personer å garnisonssjukhuset i Skövde. Rörande detta avtal finge departementen och sjukvårdsstyrelsen anföra följande.

Punkterna 1 och 2 syntes icke fördra någon närmare förklaring.

I punkterna 3—6 hade överenskommelse träffats angående vissa organisatoriska frågor, som vore av särskilt intresse för det fortsatta samarbetet mellan kronan och landstinget.

Departementen och styrelsen finge härvid i korthet erinra om, vad departementen och styrelsen i sin skrivelse den 17 april 1924 med förslag till reglemente för garnisonssjukhuset i Boden anfört, nämligen att då sjukhuset vore en till lantförsvaret hörande anstalt, lydande under kommandanten i Boden, borde med hänsyn till dess organisation och förvaltning någon väsentlig avvikelse icke äga rum från de bestämmelser, Kungl. Maj:t utfärdat i förordningen den 11 oktober 1907, angående förvaltningens vid armén allmänna ändamål och organisation. I Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen den 25 februari 1921 (nr 154) angående om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden hade varit intaget förslag till vissa överenskommelser mellan kronan och Norrbottens läns landsting, i vilka stadgats, att landstinget skulle äga att insätta en ledamot i styrelsen för garnisonssjukhuset, ävensom att landstinget ägde att i den form, varom närmare överenskommelse kunde träffas, taga del av garnisonssjukhusets räkenskaper. Nämda överenskommelse hade även innehållit den bestämmelsen, att kronan ombesörjde vård och underhåll av samtliga å såväl lasarets- som epidemiavdelningen intagna patienter. Av överenskommelsen hade framgått, att annat icke varit ifrågasatt, än att sjukhuset såsom dittills skulle komma att förvaltas av kronan och vara en till lantförsvaret hörande anstalt. Med hänsyn emellertid därtill, att Norrbottens läns landsting bidragit till sjukhusets ombyggnad och än mera med hänsyn till att landstinget ägde att för å sjukhuset intagna civila personer betala till kronan full ersättning för kronans kostnader för dessas vård och underhåll ävensom att erlagga vissa avgifter till de vid sjukhuset anställda läkarna, hade det befunnits lämpligt och nödvändigt, att landstinget bereddades tillfälle att i någon form följa sjukhusets förvaltning. Departementen och styrelsen hade därför föreslagit, att för sjukhuset skulle inrättas en direktion, som ägde taga kännedom om sjukhusets skötsel och förvaltning ävensom hos vederbörande förvaltningsmyndigheter göra de framställningar angående sjukhusets angelägenheter, som direktionen kunde finna påkallade. Beträffande personalen och dess tillsättande hade departementen och sjukvårdsstyrelsen anfört, att det syntes ofrånkomligt, att å sjukhuset tjänstgörande läkare innehade, utöver vad som föreskrevs i förordningen den 17 oktober 1911, angående tillsättande av vissa militärläkarbeställningar vid armén, sådan kompetens, som erfordrades för erhållande av motsvarande befattningar vid civila sjukhus. En sådan bestämmelse skulle därjämte garantera även arméns sjuka bästa erforderliga vård i största möjliga utsträckning under förhandenvarande omständigheter. I överensstämmelse med det ingivna förslaget

hade Kungl. Maj:t den 6 juni 1924 fastställt reglemente för garnisonssjukhuset i Boden (S. F. nr 296).

De synpunkter, som kommit till uttryck i detta sistnämnda reglemente med avseende å förvaltningen av ett stort militärt sjukhus och läkarbefattningarnas tillsättande vid detsamma, hade även fått göra sig gällande vid de förhandlingar, som förts mellan sjukvårdsstyrelsen och delegerade för Skaraborgs läns landsting angående den överenskommelse, som borde ligga till grund för ett vidare samarbete vid garnisonssjukhuset i Skövde. Genomfördes den nu ifrågasatta utvidgningen av detta senare sjukhus, komme detta — liksom nu garnisonssjukhuset i Boden — att bli i viss utsträckning jämförligt med ett länslasarett, där driften till stor del bekostades av landstinget, men där dock förvaltningen uteslutande omhänderhades av staten enligt för den militära förvaltningen gällande föreskrifter. För att landstinget skulle erhålla sådant inflytande över sjukhusets förvaltning, som skäligen kunde motsvara landstingets ekonomiska uppoffringar och dess andel i driftkostnaderna, ävensom motsvarande inflytande över tillsättandet av läkarbeställningarna, hade likväl bestämmelser införts i meromnämnda överenskommelse, som avsåge att tillgodose landstingets berättigade anspråk härutinnan. Dessa bestämmelser återfunnes under punkterna 3—6.

Under förhandlingarnas gång hade från landstingets representanter den uppfattningen gjorts gällande, att landstingets inflytande över förvaltningen borde sträcka sig längre, än vad som framginge av förslaget till överenskommelse, eller med andra ord, att sjukhuset, som för närvarande förvaltades av chefen för tredje arméfördelningen, skulle i likhet med civila sjukhus i allmänhet förvaltas av en direktion, sammansatt av flera personer, däribland i flertal av landstinget för sig valda representanter.

Sjukvårdsstyrelsen hade vid förhandlingar i detta ämne ansett sig för sin del icke kunna biträda ett avtal, som inrymde bestämmelser av den art, att förvaltningen av sjukhuset komme att i strid med de principer, som gällde för den militära förvaltningen i allmänhet, överflyttas på en av flera personer sammansatt direktion med civila ledamöter i majoritet. En sådan anordning skulle för vederbörande civila direktionsledamöter draga med sig rätt allvarliga konsekvenser. För den medelsförvaltning, som åläge en lasarettsdirektion, syntes inga andra bestämmelser finnas än de, som innehölls i gällande lasarettstadga. Lasarettstadgan föreskrev, att den direktion, som skulle finnas vid lasarett, handhade lasarettets förvaltning i överensstämmelse med därför gällande föreskrifter. Dessa föreskrifter torde vara sammanförda i lasarettstadgan. De vore i motsats till de bestämmelser, som gällde förvaltningen vid armén, föga vidlyftiga, lätta att tolka och syntes kunna sammanfattas däruti, att av landsting anvisade medel skulle på ändamålsenligt sätt användas för lasarettets drift och behörigen redovisas. Fullgjorde direktionen icke vad densamma åläge, skulle den enligt vanliga lagbestämmelser ansvara för den förlust, som därigenom kunde lasarettet tillskyndas.

Å garnisonssjukhuset måste däremot de militära förvaltningsreglementena tillämpas; alla kostnader för sjukhuset skulle nämligen i första hand bestridas av statsmedel och redovisas i likhet med utgifterna för alla övriga lantförsvarets truppförband, formationer och anstalter. Enligt nämnda reglementen hade de militära myndigheterna att stå visst kameralt ansvar för sin förvaltning i alla dess detaljer, ett ansvar, som naturligtvis komme att överflyttas på direktionen, inbegripet dess av landstinget valda ledamöter. Sålunda skulle det kunna inträffa, att arméförvaltningens revision aumärkte på en felaktighet vid en utbetalning, som beslutats av direktionen. Anmärkningen drabbade icke den, som verkställt utbetalningen, utan den,

som beslutat densamma. Direktionen bleve sålunda gemensamt ansvarig för felaktigheten och gemensamt ansvarig för den återbetalning, som kunde bliva utdömd på administrativ väg.

Att tjänstemän, som inträtt i statens tjänst, hade att underkasta sig domslut, avgivna under ett kameralt domstolsförfarande, vore något, som varje statens tjänsteman visste på förhand. På av landstinget utsedda förtroendemän kunde dessa bestämmelser givetvis icke tillämpas. Då enligt lasaretsstadgan ledamöterna i en lasaretsdirektion icke kunde ställas till ansvar för sin förvaltning annat än enligt allmän lag och inför domstol, skulle landstingets ledamöter i direktionen för garnisonssjukhuset komma att i motsats mot ledamöterna i andra länets sjukhusdirektioner dömas för sina förvaltningsåtgärder på administrativ väg. Den ansvarsfrihet, som ett landsting lämnade en lasaretsdirektion för ett tilländalupet förvaltningsår, saknade motsvarighet inom statsförvaltningen.

Det syntes därför uppenbart, att i vilken utsträckning än landstinget kunde komma att bidra till sjukhusets utvidgning och drift, sjukhusets egenskap att vara en under lantförsvaret hörande anstalt dock måste förbliva oförändrad. Dess förvaltning måste därför inordnas i det militära förvaltnings-systemet, följa de militära förvaltningsföreskrifterna och utövas i enlighet med dessa. Den uppgift, som kunde tillkomma en direktion i detta fall, måste bliva i trämsta rummet att övervaka, att landstinget skedde rätt med hänsyn till medlens kloka och ekonomiska förvaltning. Därest en utvidgning av sjukhuset komme att äga rum och samarbetet med landstinget därigenom komme att utvidgas, syntes det bliva oundgängligt att omarbета det nu gällande reglementet för sjukhuset, varvid hänsyn borde tagas till de synpunkter, som ovan framhållits.

I punkten 6 av den preliminära överenskommelsen funnes den bestämmelsen intagen, att sjukhusets direktion ägde giva förord vid vissa tjänsteförslag. Sedan detta preliminära avtal upprättats, hade arméförvaltningen emellertid i utlåtande den 25 november 1927 förklarat sig icke hava något att erinra mot upphävande, såvitt ämbetsverkets förvaltningsområde anginge, av bestämmelser om avgivande av förord vid vissa tjänsteförslag. Detta oaktat hade departementen och sjukvårdsstyrelsen icke ansett sig böra ifrågasätta någon ändring av det preliminära avtalet i förevarande hänseende. Om landstinget, såsom föresloges, komme att i väsentlig mån bekosta sjukhusets ombyggnad och därefter komme att, som nu under några år skett, utgiva ersättning till å sjukhuset tjänstgörande läkare, hade departementen och sjukvårdsstyrelsen ansett, att åt direktionen borde i förevarande avseende givas samma befogenhet att avgiva förord, som enligt gällande lasaretsstadga tillkomme lasaretsdirektion.

Punkten 7 i överenskommelsen avhandlade den ersättning, som skulle av landstinget erläggas för vård av civila patienter. Tvenne alternativ förelåge här. Alternativ I vore av liknande innehåll, som de av Kungl. Maj:t genom brev den 23 februari 1923 utfärdade bestämmelserna angående den ersättning, som skulle av vederbörande landsting erläggas för vård av civila patienter å garnisonssjukhuset i Linköping och militärsjukhuset i Eksjö. Alternativ II sammanföle med nu gällande, i brevet den 14 januari 1921 fastställda grunder för den ersättning, som skulle erläggas av civila patienter å garnisonssjukhuset i Skövde. Enahanda bestämmelser gällde jämväl beträffande den ersättning, som Norrbottens läns landsting hade att erlägga för civila patienter, som intoges å garnisonssjukhuset i Boden.

Vad anginge frågan, vilken betalningsform, som borde med hänsyn till kronans intressen föredragas, måste hänsyn i första hand givetvis tagas därtill, att kronan erhöle största möjliga säkerhet för att icke åsamkas

förlust genom vården av civila personer. Den i förslaget till överenskommelse under alternativ I angivna betalningsformen syntes i sådant avseende erbjuda den största säkerheten. Det kunde knappast antagas såsom sannolikt, att de olika kostnaderna å ett militärsjukhus skulle bliva större än motsvarande kostnader å de civila sjukhusen, särskilt om man toge hänsyn till att utgifterna för bränsle och proviant torde kunna nedbringas genom den för flera truppförband gemensamma upphandling, som ägde rum inom garnisonsorten, och vilken inbesparing jämväl torde komma sjukhuset till godo. Den erfarenhet, som redan vunnits av denna i alternativ I angivna betalningsform, gäve anledning förmoda, att genom densamma såväl kronan skulle bliva skäligen tillgodosedd för sina verkliga kostnader som ock läkare och förvaltningspersonal inom ramen av de utav landstinget erlagda avgifterna skulle kunna beredas skälig ersättning för sitt ökade arbete. Den ifrågasatt betalningsformen torde även få antagas innebära den fördelen för landstinget, att landstinget visste, att kostnaderna å garnisonssjukhuset icke komme att överstiga kostnaderna å landstingets egna sjukhus. För kronan å dess sida ägde betalningsformen den fördelen, att kronans fordran på ersättning icke behövde bliva föremål för några särskilda överläggningar eller någon prövning från landstingets sida.

Punkten 9 avsåge att redan i det grundläggande avtalet för fortsatt samarbete klarlägga, huru den ekonomiska uppgörelsen skulle ordnas i det fall, att kronan en gång i framtiden icke längre komme att bibehålla garnisonsjukhuset i Skövde. Förutsättningen hade härvid varit, att sjukhuset alltjämt komme att erfordras såsom sådant. Med hänsyn till det allmännyttiga ändamål, för vilket byggnaderna fortfarande torde komma att erfordras, hade det syntts skäligt, att kronan avstode dem mot lösen efter värdering, varvid jämväl beaktats, att landstinget väsentligt bidragit till huvudbyggnadens omändring och således i varje fall borde få tillgodogöra sig sjukhusområdet. I denna punkt av avtalet hade även intagits en bestämmelse om förpliktelse för landstinget att under viss förutsättning utgiva ersättning till Skövde stad. Ehuru de ekonomiska uppgörelserna mellan landstinget och Skövde stad kunde förefalla vara kronan ovidkommande, hade man likväl icke ansett sig böra motsätta sig, att bestämmelse härom inflöte i överenskommelsen.

Civila departementet kunde emellertid icke i alla delar biträda det föregående preliminära avtalet. Departementet finge sålunda beträffande punkt 9, första stycket, anmärka, att den ersättningsskyldighet, som enligt detta stycke skulle åligga kronan, borde inträda endast för det fall, att avtalet av kronan uppsades.

Beträffande punkt 9, senare stycket, syntes det civila departementet, att om avtalet komme att hävas under i detta stycke givna förutsättning, landstinget borde utgiva ersättning till kronan icke blott för byggnader, på sätt avtalet föreskrev, utan jämväl för sjukhuset tillhörande markområde efter det värde, detta kunde hava vid tiden för avtalets upphörande.

Vad härefter anginge sjukhusets organisation efter den ifrågasatta ombyggnaden och utvidgningen, vore departementen och sjukvårdsstyrelsen icke beredda att nu framlägga något slutgiltigt förslag. Emellertid torde det för sjukhuset gällande reglementet kunna i huvudsak fortfarande gälla. Att sjukhuset även framdeles borde lyda under chefen för tredje (västra) arméfördelningen, syntes skäligt. Däremot kunde det ifrågasättas, om icke sjukhuset borde erhålla särskild redogörare (intendent) och egen kassaförvaltning. Efter utvidgning av sjukhuset läte det sig knappast förvänta, att förvaltningsbestyren kunde åläggas arméfördelningschefen i den utsträckning, som enligt nu gällande bestämmelser ägde rum. Sjukhuset torde behöva förses med egna förvaltningsorgan och utgöra en förvaltnings-

enhet. Härvid ville departementen och sjukvårdsstyrelsen åter erinra därom, att den ersättning, landstinget hade att erlægga till kronan för vård av civila patienter, skäligen kunde beräknas förslå till beredande av ersättning åt sjukhusets sjukvårds- och förvaltningspersonal för det arbete, som föranleddes av den civila sjukvården. Om chefskapet för sjukhuset borde påläggas någon vid sjukhuset tjänstgörande läkare eller huru härmed borde förfaras, torde få bliva föremål för vidare utredning och utmynna i en framställning i samband med slutgiltigt förslag till sjukhusets organisation i dess helhet.

Beträffande slutligen de kostnader, kronan skulle åtaga sig, finge departementen och sjukvårdsstyrelsen framhålla, att kostnaderna för erforderlig köksinredning samt för inventarier, i den mån sådana icke kunde erhållas från sjukhus, tillhörande indragna truppförband, syntes kunna bestridas från ordinarie underhållsanslag. Likaså syntes den särskilda utrustning av sjukvårdsmateriel, såsom röntgeninstrumentarium, operationsutredning m. m., vilken erfordrades, kunna bekostas av ordinarie sjukvårdsanslaget. Vad anginge kronans till 25,000 kronor beräknade bidrag till om- och tillbyggnaden, ifrågasatte sjukvårdsstyrelsen, huruvida icke även detta belopp, i betraktande av att den föreslagna ombyggnaden måste för arméns sjukvård anses vara av synnerligen stor betydelse, kunde utgå från ordinarie sjukvårdsanslaget, som för närvarande härtill lämnade tillgång.

På grund av vad sålunda anförts hemställde arméförvaltningens fortifikations-, intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att — under förutsättning, att Skaraborgs läns landsting, som för om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Skövde anslagit ett belopp av 230,000 kronor, förbunde sig att utföra nämnda om- och tillbyggnad enligt vederbörligen från kronans sida godkända ritningar och arbetsbeskrivning — *dels* anvisa för ifrågavarande om- och tillbyggnad ett belopp av 25,000 kronor, att utgå från reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård m. m., *dels ock* medgiva, att kostnaderna för erforderlig anskaffning av köksinredning, möbler och övriga inventarier, röntgeninstrumentarium samt annan sjukvårdsutredning finge bestridas av vederbörliga underhållsanslag.

I infortrat utlåtande den 2 februari 1928 har *medicinalstyrelsen* i ärendet anfört följande.

Styrelsen hade redan förut, i utlåtande den 25 november 1920, haft tillfälle att inför Kungl. Maj:t uttala sig i fråga om värdet av ett samarbete i viss utsträckning mellan den militära och civila sjukvården. Den omnämnda gången hade det gällt dylikt samarbete vid garnisonssjukhuset i Boden, som för ändamålet skulle om- och tillbyggas. Det omdöme, styrelsen då föllt, eller att ett samarbete skulle bliva till fördel för såväl staten som vederbörande landsting, syntes styrelsen, enligt vad den sedan vunna erfarenheten givit vid handen, i allt väsentligt vara tillämpligt även på nu förevarande, garnisonssjukhuset i Skövde berörande fall. Denna senare fråga hade emellertid för någon tid sedan i annan form varit föremål för ingående prövning av styrelsen, i det styrelsen, på anhållan av Skaraborgs läns landsting, den 30 juni 1926 avgivit ett uttalande i saken på dess då föreliggande stadium. I detta uttalande hade styrelsen framfört rätt starka betänkligheter mot förslaget, sådant det *då* förelegat. De av styrelsen då framhållna olägenheterna vore i det allra närmaste avhjälpna i förslagets nuvarande form, i det att däri — för att nämna de enligt styrelsens åsikt viktigaste punkterna av det nya förslaget — numera slopats den utav medicinalstyrelsen kritiserade planen på specialavdelningars inrättande vid garnisonssjukhuset, vars allmänna avdelnings sängantal i stället skulle ökas

från 35 till 52, samt att, från styrelsens synpunkt sett, mera betryggande bestämmelser givits om direktionens sammansättning och befogenheter ävensom fordringarna på sjukhusläkarens kompetens och hans tillsättning.

De till ärendet hörande ritningarna hade icke givit anledning till någon styrelsens erinran.

Då alltså det nu föreliggande förslaget vore sådant, att detsamma, i vad på styrelsen berodde, kunde godtagas, förklarade styrelsen sig icke hava något att erinra i anledning av nu ifrågavarande framställning.

På åtskilliga garnisonsorter i landet har ävägabragts ett samarbete mellan den civila och den militära sjukvården dels på sådant sätt, att militära patienter mottagas å vissa civila sjukhus, och dels därigenom, att åtskilliga militära sjukhus upplåtits för vård av civila sjuka. Fördelarna av ett dylikt samarbete torde få anses redan hava vunnit statsmakternas erkännande. Jag tillåter mig i sådant avseende erinra om att 1919 och 1920 års riksdagar, på framställning av Kungl. Maj:t (propositionerna nr 70/1919 och 139/1920), beviljat medel för att möjliggöra överenskommelser med vederbörande landsting angående disponerande för arméns behov av visst antal sängplatser å länslasaretten i Linköping och Umeå. Vidare har, efter framställning av Kungl. Maj:t (propositionen nr 154/1921), 1921 års riksdag medgivit, att mellan kronan och Norrbottens läns landsting finge träffas överenskommelse angående beredande av vård åt civila sjuka å garnisonssjukhuset i Boden, och hava kostnaderna för i samband härmed verkställd om- och tillbyggnad av sjukhuset bestritts delvis av kronan och delvis av landstinget.

Departements-
chefen.

Den nu föreliggande framställningen avser, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, utvidgning och modernisering av garnisonssjukhuset i Skövde i syfte att bereda ökade möjligheter att å sjukhuset mottaga civila patienter samt att förse sjukhuset med röntgenavdelning, vissa bilokaler ävensom särskild köksavdelning. Såsom av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse framhållits, skulle realiserandet av det framlagda förslaget medföra påtagliga fördelar för det militära sjukvårdsväsendet.

De av arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse granskade och godkända arbetsritningarna, vilka jämväl av medicinalstyrelsen prövats och lämnats utan erinran, torde böra läggas till grund för den ifrågasatta utvidgningen och moderniseringen av sjukhuset. Enligt verkställda kostnadsberäkningar skulle utgifterna härför komma att uppgå till 255,000 kronor. Av detta belopp har landstinget förbundit sig att erlagga 230,000 kronor, därav 150,000 kronor skulle utgå av landstingsmedel, medan återstående 80,000 kronor utgöra av Skövde stad till landstingets förfogande ställda medel för ändamålet. Det bidrag, som kronan skulle hava att utgiva för direkta byggnadskostnader, belöper sig till 25,000 kronor. Mot fastställandet av kronans bidrag till nämnda belopp har jag icke funnit anledning till någon erinran.

Vad angår frågan, genom vem — kronan, landstinget eller Skövde stad — som byggnadsarbetena böra utföras, hava numera stadsfullmäktige i Skövde

enligt beslut den 22 december 1927 förklarat, att staden är villig åtaga sig utförandet av arbetena under förutsättning, att bidrag härtill lämnas av landstinget med 150,000 kronor och av kronan med 25,000 kronor. Att staden sålunda svarar för byggnadsarbetenas utförande, finner jag ändamålsenligt. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse böra givetvis äga att under arbetets gång verkställa inspektioner samt lämna erforderliga anvisningar.

Enligt det föreliggande förslaget skulle kronan — utöver nyssnämnda belopp av 25,000 kronor — även bestrida vissa engångskostnader i anledning av utvidgningen av sjukhuset, nämligen för anskaffning av köksinredning, möbler och övriga inventarier samt för röntgeninstrumentarium, och hava dessa engångskostnader av arméförvaltningen approximativt beräknats till 75,000 kronor. Det torde få anses skäligt, att kronan åtager sig att bestrida de utgifter, varom här är fråga. Då emellertid, såsom även av arméförvaltningen förutsatts, en del inventarier torde kunna erhållas från indragna truppförband, håller jag före, att nyanskaffningskostnaderna böra kunna begränsas till ett belopp, ej oväsentligt understigande nyssnämnda summa av 75,000 kronor.

Vidkommande härefter grunderna för anordnandet av det planerade samarbetet, sådana dessa kommit till uttryck i det uppgjorda preliminära avtalet, föranleda desamma icke någon erinran från min sida, såvitt angår punkterna 1—5 samt 8 och 10. Vad beträffar punkten 7, vilken avhandlar den ersättning, som landstinget skall erlagga för vården av civila patienter, föreliggande tvenne alternativa förslag, vilka båda vunnit tillämpning vid reglerandet av ersättning för vård å militära sjukhus av civila patienter. Med hänsyn till vad i ärendet anförts till förmån för alternativ I, torde detta böra givas företräde och sålunda inflyta i ett blivande definitivt avtal i ämnet.

Chefen för socialdepartementet läser senare i dag komma att för proposition till riksdagen framlägga ett förslag till lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus. Därest nämnda förslag leder till ny lagstiftning i ämnet, läser därav bliva en följd, att punkterna 6 och 7, som i vissa avseenden avfattats i överensstämmelse med gällande lasaretsstadga, ändras så, att de icke komma i strid med blivande författningar rörande lasarett.

I fråga om punkten 9, första stycket — som innehåller bestämmelser om skyldighet för kronan att, i händelse avtalet av någondera parten uppsäges, ersätta landstinget vad detta utgivit för sjukhusets ombyggnad och modernisering — ansluter jag mig till den av arméförvaltningens civila departement uttalade meningen, att denna ersättningsskyldighet för kronan endast bör inträda för det fall, att avtalet varder från *kronans* sida uppsagt.

Andra stycket av punkten 9 avhandlar grunderna för bestämmandet av köpeskillingen för sjukhusets byggnader med tillhörande tomtområde, därest desamma skulle komma att av landstinget inlösas i anledning av att garnisonssjukhuset framdeles komme att såsom sådant upphöra. Avtalet innebär i denna del, att landstinget i nämnda fall icke skulle behöva till

kronan utgiva någon ersättning för tomtområdet. Civila departementet har, såsom förut omförmäls, givit uttryck åt den avvikande meningen, att jämväl värdet å området borde inberäknas i ersättningsbeloppet. Enligt vad jag inhämtat, har nämnda departement härmed avsett att trygga kronan mot den eventualiteten, att Skövde stad — som genom upplåtelsebrev den 5 juni 1905 med full äganderätt utan ersättning till kronan överlämnat bland annat sjukhusets tomtområde, i areal innehållande 8,880 kvadratmeter — skulle komma att göra ersättningsanspråk gällande mot kronan, i händelse tomtområdet överginge i landstingets ägo. Sedan emellertid stadsfullmäktige i Skövde enligt beslut den 22 december 1927 förklarar sig avstå från alla anspråk å ersättning av kronan, som kunna anses grundade på här avsedd överlåtelse till landstinget av ifrågavarande område, synes motivet för civila departementets ändringsyrkande på denna punkt hava i huvudsak bortfallit. Jag finner mig vid sådant förhållande kunna biträda förevarande förslag till avtalsbestämmelse.

Utöver vad jag sålunda anmärkt torde vissa mindre jämkningar i avtalsförslaget böra vidtagas.

Vad slutligen angår bestridandet av de kostnader, som enligt vad i det föregående anförts skulle belöpa på statsverket, torde det för byggnadsarbetena avsedda bidraget å 25,000 kronor få utgå av reservationer under ordinarie sjukvårdsanslaget; utgifterna för anskaffning av köksinredning, inventarier och sjukvårdsmateriel synas böra utgå av vederbörliga ordinarie underhållsanslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordade grunder avtal må träffas med Skaraborgs läns landsting angående vård av civila sjuka å garnisonssjukhuset i Skövde,

dels att för verkställande av härav påkallad om- och tillbyggnad av nämnda garnisonssjukhus ett belopp av 25,000 kronor må utgå av ordinarie reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård m. m.,

dels ock att kostnaderna för erforderlig anskaffning av köksinredning, inventarier och sjukvårdsmateriel må bestridas av vederbörliga ordinarie underhållsanslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Georg Z. Topelius.

Bil. A.

Under förutsättning av Kungl. Maj:ts respektive Skaraborgs läns landstings godkännande har mellan Kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott träffats följande överenskommelse angående vård av civila personer å garnisonssjukhuset i Skövde.

1. Skaraborgs läns landsting äger att å garnisonssjukhuset i Skövde disponera 35 platser för sjuka. Landstinget äger dessutom rätt att belägga de för garnisonen avsedda sängplatser, som icke äro tagna i anspråk, liksom å andra sidan kronan äger rätt att belägga ledigvarande sängplatser, som äro beräknade för landstingets räkning.

2. Kronan ombesörjer vård och underhåll av de å sjukhuset intagna patienterna.

3. Sjukhusets förvaltning handhaves i tillämpliga delar på sätt föreskrives i gällande förordningar rörande förvaltningens vid armén allmänna ändamål och organisation.

4. För sjukhuset skall finnas en direktion, bestående av chefen för III. arméfördelningen såsom ordförande samt två av Skaraborgs läns landsting för viss tid valda ledamöter.

5. Den i punkt 4 ovan omförmälda direktionen sammanträder på kallelse av ordföranden en gång i kvartalet eller oftare, om göromålen det fordra, så ock när någon av direktionens av landstinget valda ledamöter på angivet skäl hos ordföranden gör framställning om sammanträdes hållande.

a) Direktionen fördelar mellan sina ledamöter densamma åliggande göromål på sätt den finner lämpligt.

b) Vid direktionens sammanträden skall föras protokoll. Beslut bestämmes efter de flesta rösterna. Envar, som icke låtit till protokollet anteckna sin från direktionens beslut avvikande mening, anses hava biträtt beslutet.

Sjukhusläkaren äger i direktionens överläggningar, men icke i dess beslut deltaga med rättighet för honom likväl att få från beslutet avvikande mening antecknad till protokollet.

c) Direktionens skrivelser och övriga expeditioner undertecknas av ordföranden med kontrasignation av protokollsföraren, som är ansvarig för expeditionens överensstämmelse med direktionens beslut. Föredragande för direktionen är sjukhusläkare, därest icke ordföranden för visst ärende annorlunda bestämmer.

d) Direktionen utövar överinseendet över sjukhusets skötsel och förvaltning och åligger särskilt att i avseende härå företräda och tillvarataga landstingets ekonomiska intressen.

På grund härav åligger direktionen:

att taga del av sjukhusets räkenskaper med hänsyn till fastställandet av den ersättning, som av landstinget skall erläggas för vård och underhåll av civila sjuka från länet;

att avgiva yttrande över föreslagna ny- och tillbyggnader samt större reparationer vid sjukhuset;

att granska och avgiva yttrande över vid större upphandlingar inkomna anbud;

att genom någon dess ledamot närvara vid årligen förekommande inventeringar av materiel och livsmedel ävensom vid besiktningar av sjukhusets fastigheter, persedlar och inventarier m. m. Om tid och omfattning av dessa förrättningar skall direktionen i god tid underrättas. Av direktionen gjorda erinringar och uttalanden intagas i dess protokoll.

6. Befattning som läkare vid garnisonssjukhuset i Skövde är förenad med beställning som läkare vid i Skövde förlagt truppförband.

Kompetensvillkor för dylik befattning äro dels den kompetens, som jämlikt gällande förordningar erfordras för att erhålla beställning som regementsläkare respektive bataljonsläkare vid truppförband, dels sådan kompetens, som erfordras för motsvarande befattning å civilt sjukhus enligt gällande författningar. För att bereda läkare, som innehar kompetens för läkarbeställning enligt lasaretsstadgan, men icke kompetens för militärläkarbeställning, möjlighet att förvärva sådan, skall ansökningstiden sättas till minst sex månader.

Sedan förslag i vederbörlig ordning uppsatts, översänder Kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse detta jämte samtliga ansökningshandlingar till sjukhusets direktion, som äger att till förmån för någon av de å förslaget uppsatta avgiva förord.

7. I ersättning för till civila patienter lämnad vård erlägger landstinget till kronan ett belopp per underhållsdag lika med medeldagkostnaden per vård dag under näst föregående år för å länslasaretten inom länet vårdade patienter sådant detta belopp framgår av Bil. B till årsberättelse från länslasaretten, efter avdrag dock för beloppen av däri upptagna pensioner och pensionsavgifter.

Ait. I.

7. För vård och underhåll av civila sjuka från länet äger kronan uppbära ersättning per underhållsdag motsvarande medelkostnaden per underhållsdag å sjukhuset under näst föregående år, beräknad efter de grunder, som angivas i Kungl. medicinalstyrelsens formulär för årsberättelser för civila sjukhus, Bil. B, uppgift angående inkomster och utgifter. I här ifrågavarande ersättning ingår icke gottgörelse till läkare, vilken skall beräknas enligt nedan angivna grunder.

Ait. II.

Såsom gottgörelse åt vederbörande läkare för vård av de å sjukhuset intagna civila patienterna erlägger landstinget visst belopp per underhållsdag, nämligen 1 krona för högst 3,000 underhållsdagar för år räknat, 90 öre för det antal, varmed underhållsdagarna för år räknat överstiga 3,000 men ej 4,000 samt 80 öre för det antal, varmed underhållsdagarna för år räknat överstiga 4,000. Uti här nämnd gottgörelse ingår ej sådan ersättning, till vilken läkaren enligt gällande lasaretsstadga kan vara berättigad.

Av ersättningen erlägger patienten själv, därest han icke är medellös, ett belopp, motsvarande den vid länets sjukhus för varje tidpunkt gällande legosängsavgiften å allmän sal, respektive enskilt eller halvskilt rum, återstoden erlägges av landstinget. För medellös patient uttages legosängsavgiften av vederbörande kommun, dock att, därest hinder uppstår för avgiftens erhållande, helt eller delvis, landstinget i sista hand ansvarar för dess erläggande till sjukhuset.

8. Denna överenskommelse gäller tillsvidare och intill dess tre år förflutit, ifrån det densamma blivit av endera parten uppsagd.

9. Därest det i denna överenskommelse avsedda samarbetet mellan kronan och landstinget skulle upphöra därigenom, att detta avtal av någondera parten uppsäges, skall kronan utgiva ersättning till landstinget med ett belopp, som motsvarar, vad landstinget vid tiden för kontraktets uppsägning utgivit för sjukhusbyggnadens ombyggnad och modernisering, dock utan ränta. Härvid förbinder sig landstinget att till Skövde stad utgiva, vad staden för sin del utgivit för nämnda ombyggnad och modernisering.

Skulle garnisonssjukhuset komma att såsom sådant upphöra, och sjukhusdriften icke längre uppehållas genom statens försorg, skola sjukhusets byggnader med tillhörande tomtområde tillfalla landstinget efter inlösen.

Härvid skall köpeskillingen utgöras av den av landstinget tillskjutna byggnadssumman jämte det belopp, som motsvarar värdet av de å tomtområdet befintliga byggnaderna vid den tidpunkt, då ombyggnaden påbörjades, vilket sistberörda belopp, skall av landstinget gäldas, dock endast i den mån de vid nämnda tidpunkt befintliga byggnaderna kvarstå å tomten vid tiden för avtalets upphörande. För fastställande av detta belopp skola å tomten befintliga byggnader värderas av tre opartiska personer, utsedda enligt bestämmelserna i lagen om skiljemän. Därest landstinget efter eventuell inlösen av byggnaderna icke skulle vara villigt att vidare uppehålla sjukhusdriften, skall landstinget vara pliktigt att till Skövde stad utgiva ersättning för det av staden tillsläppta beloppet.

10. Möjligen uppkommande tvister angående tolkningen av denna överenskommelse få icke dragas inför domstol, utan skola avgöras av skiljemän enligt lag.